

ANAOKULLARINDA UYGULANAN ETKİNLİK TEMELLİ DEĞER ÖĞRETİMİ UYGULAMALARININ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırma Makalesi / Research Article

AĞAOĞLU TAŞCI, Sema (2021).Anaokullarında Uygulanan Etkinlik Temelli Değer Öğretimi Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kapsamında Değerlendirilmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(1),

Geliş Tarihi:

Kabul Tarihi:

E-ISSN:

ÖZ

İçinde bulunduğumuz iletişim ve bilgi çağında, toplumların kültürel, siyasi ve ekonomik yapılarında önemli değişimler olduğu görülmekte ve bu değişimler değerler sisteminde de değişimlere neden olarak değerler eğitime duyulan ihtiyacı arttırmaktadır. Toplumun içinde bulunduğu bu süreç aile yapısını da etkilemektedir. Değerler eğitimi çocuklarda öncelikle aileden başlarken okullarda aldığı eğitim ve öğretim ile devamlılığını sağlar. Okula başlangıç süreci olarak değerlendirilen anaokulları çocukların eğitimlerinde temel basamaktır. Anaokullarında uygulanan etkinlikler ile çocuklar toplum içerisinde var olan değerleri tanıyarak kavrar. Değerler eğitimi bütün dünyada eğitim sistemlerinin özenle üzerinde durduğu bir süreci ifade eder. Gelişmiş eğitim sistemlerinde değerler eğitimi; karakter eğitimi, etik, vatandaşlık eğitimi ve demokrasi eğitimi farklı sosyal bilimler disiplinlerinin içerisinde verilmektedir. Yapılan bu çalışmada anaokullarında uygulanan etkinliklerin neler olduğu ve bu etkinliklerin çocuklara kazandırdığı değerler üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda sosyal bilgiler dersinde işlenen değerler öğretimi ile özdeş olan değerler eğitimi de temelden çocukların etkinliklerle öğrenmesini amaçlamaktadır. Nevşehir ilinde anaokulunda uygulanan etkinliklerin değerler eğitimi üzerinde etkisi de analiz edilmiştir.

Anahtar Kelime: Değerler, Değerler Eğitimi, Etkinlikler, Sosyal Bilgiler.

ABSTRACT

In the communication and information age we live in, it is seen that there are important changes in the cultural, political and economic structures of societies, and these changes increase the need for values education by causing changes in the value system. This process in which the society is involved also affects the family structure. Values education starts with the family, and its continuity is ensured by the education and training received in schools. Kindergartens, which are considered as the beginning of school process, are the basic step in the education of children. With the activities implemented in kindergartens, children recognize and comprehend the values that exist in the society. Values education refers to a process that education systems all over the world meticulously focus on. Values education in advanced education systems; character education, ethics, citizenship education and democracy education are given in different social science disciplines. In this study, the activities implemented in kindergartens and the values that these activities bring to children are emphasized. At the same time, values education, which is identical with the teaching of values in the social studies course, basically aims to teach children through activities. The effect of the activities applied in kindergarten in Nevşehir province on values education was also analyzed.

Keywords: Values, Values Education, Activities, Social Studies

GİRİŞ

Geçmişte aile köklerinde alınan değerler günümüzde yerini yoğun iş temposu, ailelerin çocukları ile birlikte geçirdiği zamanların azalması, geniş aile modelinden çekirdek ile modeline geçiş, teknoloji gibi nedenlerle aile ile çocuklar arasındaki iletişim azalmaya başlamıştır. Yaşanan bu süreç ailelerin sahip olduğu kendi değerlerini çocuklarına aktarabilmesine engel teşkil ettiği görülmektedir (Kan Çiğdem, 2010). Bu eksiliğin giderilebilmesi ve evrensel değerlerde toplumsal birliğin sağlanabilmesi için evrensel, kültürel ve insani değerlerin çocuklara küçük yaşlarda aktarılması önem taşımaktadır.

Değerler, toplum içerisinde nasıl davranacağımızı ya da nasıl yaşayacağımızı belirlemektedir. İnsan toplum içerisinde birlikte yaşadığı için insanların beraber yaşadığı her yerde değerler vardır ve bu değerler ile beraber yaşam devam etmektedir. Toplumsal değerler, hem belirli bir topluma özgü hem de o toplumun büyük bir kesimi tarafından paylaşılan, toplumun iyi olması, mutlu olmasına katkı sağlayan ortak davranışlardır. Toplumsal hayat değerlerden tamamen soyutlanmadığı için bizler istesek de istemesek de toplumun büyük bir çoğunluğu tarafından kabul edilmiş olan değerlere saygı duymak gerekir.

Toplumsal değerlerde toplumların değişmesi ile birlikte değişime maruz kaldığı görülmektedir. Fakat ortak olan değerlerimiz olan, sevgi, saygı, adalet, yardımlaşmak, çalışkanlık, temizlik, hoşgörü gibi temel insani değerlerimiz bütün dönemlerde ve toplumlarda geçerli olmuştur. Özellikle bireylerin özgürlüğü, yaşama hakkı, eşitliği ve adalet ilkesi gibi evrensel olan değerler her birey için vazgeçilemeyecek değerlerdir (Kocakaya ve Kotluk , 2018).

Değerler bireylerin, Toplumdaki diğer kişilerin ve toplumsal olguların değerlerini belirleyebilmede kullandıkları ölçütlerdir. Toplumun ulaşmayı hedeflediği davranışlar ve tutumlardır. Değerler, güzel ile çirkin, doğru ile yanlış, iyi ile kötü gibi kavramların belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Toplumun ulaşmak istediği düşünce ve davranış kalıpları toplumun kabul ettiği kurallar olarak görülen değerlerdir. İstenmeyen olumsuz düşünce ve davranışların yerine iyi ve olumlu davranışlara bırakılması, güzelliklerin ve iyiliklerin yaygınlaştırılması için değerler eğitimi önemli bir yer tutmaktadır (Akbaş, 2008)

Değerler, bireylerde gelişimsel bir süreç içerisinde ortaya çıkmıştır. Bu süreçte çocuğun hayatında öncü olan en önemli kişiler anne ve babalar uygun rol modeller ile değerler eğitiminin temelini atarlar. Çocuklar için ilk duygusal ve sosyal ortam aile olduğu için, çocuğun ahlaki gelişimini tamamlayabilmesi, topluma uyumu ve değerleri öğrenebilmesinde ailenin model olması çok önemlidir. Öncelikle çocuk ailede bu duygusal ve sosyal ortamı yakalar ardından da okulöncesi eğitimde uygulanan etkinlikler ile değerler hayatın bir parçası haline gelir (Kadan ve Aral, 2018).

Ailede verilen değerler eğitiminin temel amacı; çocukların kendileri ile barışık olarak topluma çeşitli şekillerde katkıda bulunabilmek olmuştur. Okulöncesi süreçte etkinlikler ile kazandırılan değerler eğitimi çocukların gündelik hayat içerisinde kendilerini ve etrafındaki arkadaşlarını da etkileyen konularda doğru yanlış ve iyi kötü gibi seçenekler arasında kaldığında uygun seçimler yapabilmeye yol açmaktadır. Her ailenin yaşayış biçimleri

birbirinden farklı olduğu için her ailenin kendine özgü değerlere sahip olduğu görülmektedir, bu nedenle de okulöncesi eğitimde öğretmenlerin önderliğinde uygulanan çeşitli etkinlikler ile farklı olan değerlere ortak nokta bulunmaktadır. Bu sayede çocuklar ileriki yaşamlarında da toplum içerisinde farklı değerlere sahip olan bireylere karşı saygı göstermeyi de öğrenmiş olurlar.

Sonuç olarak bakıldığında bireylerin değerler eğitimi okula başlayana kadar yalnızca aile içinde, okula başladığında ise aile ile birlikte okulda kazanılmaya devam eder. Okul öğrencilerin karakter gelişimlerinde büyük bir yere sahiptir (Keskin, 2010). Okulöncesi dönem çocuklarda değer temelinin atıldığı süreçtir. Kazanılan bu bilgiler çocukluk döneminde başlayarak ergenliğin sonlarına doğru ve artık yetişkinlik döneminde de oturmuştur. Tabii ki değerlere yönelik değişimler olacaktır fakat temeller erken yıllarda atılır. Bu süreç içerisinde çocukların topluma uyum sağlayabilmesi ve değerleri öğrenmesinde ailenin rol model olması ile birlikte olumlu desteği de yadsınamaz. Temelleri ailede atılan değerler ile okulöncesi dönemde eğitime devam eden çocuklara değerler ile gündelik hayatın uyumu arasında bağ kurması sağlanır.

1.Problem Durumu

Çocuklar birçok şeyi ilk olarak ailede öğrenmektedir. Daha sonraki aşama ise çocukların öğretimi için anaokullarıdır. Çocukların değerleri tanıyabilmesi ancak yaparak-yaşayarak öğrenmesi ve bu durumu içselleştirmesinde ilk eğitim yeri aileden sonra anaokullarında gerçekleşir. Okullarda öğretmenlerin tutum ve davranışları çocuğun kişiliğini ve kazanabileceği değerleri belirleyebilmektedir. Çocuğun kişisel gelişimini tamamlayabilmesi ailenin ardından okullarda oluşturulan uygun ortamlar sayesinde gelişebilir. Çocuğun okulda arkadaşları ve öğretmenleri arasında yaşanan saygı, sevgi, güven gibi duygulara dayanan ilişkiler ileriki süreçlerde çocukların ahlaki duyarlılığını da arttıracaktır. Çocuk, sevmeyi, saygı gösterebilmeyi ve güvenli bir ortamda yetişerek çevresine güven veren davranışlar geliştirebilmenin temellerini aile ortamında atarak anaokulunda bu davranışları geliştirir. Çocukların doğru ve bilinçli olmayan değerler kazanması çocuk için ilerleyen dönemlerde mutsuzluk ve ortama uyumsuzluk nedeni olmaktadır. Bu süreçte aileler okullar ile işbirliği içerisinde yola devam etmelidir (Hökelekli,2011).

Çocuklar erken yaşlarda olumlu yönde ve kalıcı olarak etkilendikleri için çocukların değer yönelimlerinin formal eğitim yaşına gelinceye kadar büyük oranla oluşturdukları gözlemlenmektedir. Ülkemizde ise değerler eğitimi değerler eğitimi konusunda anaokulundan başlanarak, ilköğretim, lise ve yükseköğretimi de içine alarak çeşitli araştırmalar yapılmıştır (Aktepe,2010). Bu alanda yapılan araştırmalar incelendiğinde anaokulu düzeyinde uygulanan etkinliklerin sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında kazandırdığı değerlerin var olduğu fakat bu değerlerin öğrencilere hangi etkilerle kazandırıldığı tam olarak bilinmemektedir. Bu nedenle yapılan bu çalışmada sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler incelenerek anaokullarında uygulanan etkinlikler ile ilişkisi üzerinde çalışılmıştır.

1.1.Problem Cümlesi

Anaokullarında uygulanan etkinlik temelli değer öğretimi uygulamalarının sosyal bilgiler öğretim programı değerleri ile ilişkisi nedir?

1.2.Alt Problemler

1. Nevşehir ilindeki anaokullarında öğrenciler ile uygulanan etkinliklerde sosyal bilgiler öğretim programı değerlerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

2. Nevşehir ilindeki anaokullarında seçilen örnek etkinliklerin sosyal bilgiler öğretim programı değerleri ile ilişkisi nedir?

3. Nevşehir ilindeki anaokullarında uygulanan etkinlik temelli değer öğretimi uygulamalarının sosyal bilgiler öğretim programı değerleri ile ilişkisi nedir?

4. Nevşehir ilindeki anaokullarında uygulanan etkinlik temelli değer öğretimi uygulamaları ile sosyal bilgiler öğretim programı değerlerinin günlük hayata etkisi nedir?

1.3.Varsayım

Bu araştırmada;

1. Anaokullarında etkinlik temelli değer öğretimi uygulamalarının sosyal bilgiler öğretim programındaki değerler ile ilişkili olduğu,
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yapılan görüşmede güvenilir bilgiler verdikleri varsayılmaktadır.

1.4.Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Nevşehir ilinde bulunan Özel Nevşehir Bahçeşehir Koleji anaokulu öğretmenlerinden 5 kişi ve Nevşehir Lale Anaokulundan 4 kişi,
2. Anaokulu öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.5 Tanımlar

Okul öncesi dönem: doğumdan zorunlu eğitim yaşına kadar olan süreçte çocukların yaşam temellerinin atıldığı döneme okul öncesi dönem denir. Bu dönemde öğrenme hızı çok yüksektir. Her yaş grubunun genel gelişim özellikleri o yaş grubuna ait olan bütün çocuklar için ortaktır, fakat her çocuğun bireysel farklılıklarının olduğu unutulmamalıdır (MEB.2018).

Değer: Bir toplumun var olmasını, birliktelik içerisinde işleyebilmesini ve devamlılığının sağlanabilmesi için onaylanan ve olması istenilen bireyler tarafından korunmaya çalışılan inanışlara değer denir (Ulusoy & Dilmaç, 2014).

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde yapılan tanımlamaya göre değer, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçütlerdir. Bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, üstün nitelik ve kıymet olarak tanımlanabilmektedir.

Değerler Eğitimi: Bireylerin memnun olmasını, sosyal olarak iyi yaşayabilmesine katkıda bulunan bilgi, beceri, tutum ve değerleri edinmesine yardımcı olabilecek çabalardır. Değerler eğitimi toplumdaki bireyleri birbirine bağlayan, sosyal yaşam içerisinde oluşan risk ve tehlikelerden koruyarak iyiliği, mutluluğu ve huzuru oluşturan ahlaki, sosyal ve manevi değerlerimizin tüm topluma kazandırılabilmesi ve aktarılabilmesi sürecidir (MEB, 2018).

Sosyal Bilgiler: Toplumsal gerçek ile kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonucunda elde edilen dirik bilgilere sosyal bilgiler denir. Sosyal bilgiler hem insanları hem de insanların yaşayışlarını konu edinir. Çok disiplinli ve disiplinler arası bir alan olduğu için, bütüncül bir özelliğe sahiptir (Sönmez, 1997).

BÖLÜM II

2.1.Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde değerler eğitimi, okul öncesi dönemde değerler eğitimi ve sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler eğitimi ile ilgili kavramlara yer verilmiştir.

2.1.1.Değerler

Değer; ihtiyaç, ilgi ve istek duyulan anlamına gelmektedir. Değer kavramı genel olarak olması gerekeni ifade eder ve teorik anlamda olandan daha fazla hedefe yöneliktir. Bu nedenle de değerler insanların var olmasındaki temel etken olarak ifade edilebilir. İnsan değerlerini varlıklar ile kurduğu ilişkiler sonucunda oluşturabilmektedir ve var olanlar ile ilgili bilgileri kullanırken elde edilenler insanı değerleri kazandırmaya yönlendirir (Bulut, 2012).

Değerler, bireylerin farklı durumlar karşısında nasıl davranması gerektiğini belirleyen inançlar bütünüdür. Yapılan davranışlar karşısında bireylerin hangi davranışların ve nelerin doğru ya da yanlış, iyi ya da güzel olduğuna dair inançları ve kabullenmeleridir. Toplum içerisinde bireylerin “iyi insan, iyi vatandaş, iyi öğretmen ya da iyi anne- baba rollerinin nasıl olması gerektiğini ve bu kişilerin kim olduklarını tanıtan özelliktedir. Bireylerin davranışları ve tutumları ile yakın ilişki içerisinde olarak yön vermiştir. Toplum içerisinde bireylerin güvenilir, dürüst, adaletli ve sorumluluk sahibi gibi temel değerlere sahip bir birey olması her kültürde olması istenilen düzeyde değerlerdir (Aydın & Gürler, 2014).

Değer, toplumların ya da bireylerin ideal olarak görebildiği var olmasıdır. Bireylerin ve bireylerin davranış tarzlarının istenilen düzeyde olmasını sağlayabilmektir. Hem de bireylerin çevresindeki olayları tanıma ve anlamada temel ölçütler olarak da nitelendirilebilir.

Değerler insanların kıymetini arttırabilen, sahip oldukları üstün nitelikteki donanımlardır. Aynı zamanda değer, kişilerin karşılaştığı, ortam, durumlar ve olaylar karşısında sergilediği duyarlılıkları da kapsamaktadır. Bu duyarlılıkların bireyler tarafından benimsenmesi ise, değerler eğitiminin temellerini oluşturmaktadır (Yaman,2012).

İnsanların toplumsal ve psikolojik olarak yaşanan dönüşümlerde uyum sağlama sürecinde sorunlar yaşandığı görülmektedir. Özellikle karakter gelişimini tamamlayamayan çocuklarda ve gençlerde bu uyum sürecinde daha fazla sorunlar yaşanmaktadır. Yaşanan bu zorlukların

aşılabilmesinde en etkili olan yöntemlerden birisi çocuk ve gençlere yönelik olarak içerisinde yaşadıkları toplumla kaynaşacağı değerleri kazandırabilmektir.

Değerler üç boyutta ele alınmaktadır. Bunlar duyuşsal, bilişsel ve psiko-motor boyutlarıdır. Bilişsel boyut, değerlerin bilincinde olabilmeyi ve nerede kullanılabileceklerini kavramayı kapsarken, duyuşsal boyut ise, iyi-kötü, olumlu-olumsuz gibi duyguları ve yargıları kapsamaktadır. Psiko-motor boyutuna bakacak olursak, bilişsel ve duyuşsal açılardan oluşan öğrenmelerin davranışları şekillendirebilmelerini içerir. Değerlerin davranışlara dönüşebilmeleri için bilişsel ve duyuşsal boyutlarının tamamlanması gerekir (Akbaş,2004).

Genel anlamda değerlerin sosyal hayat içerisinde önemli rolleri ve görevleri vardır. Bunların en başında bireysel anlamda ve toplumsal olarak huzur ön plandadır. Özellikle de ahlaki değerler ile bireye hedefler gösterilip olumlu davranışlara yön verilmelidir. Bireylerin, toplum içerisinde olumlu davranışlar göstermesi değerlere ve o değerlerin uygulanabilmesine bağlıdır.

2.1.2.Değerler Eğitimi

Değerler eğitimi sahip olunan değerlerin, bireylerin kişiliklerini, davranışlarını ve hayata karşı bakış açılarını etkilemesi nedeniyle bireylerin bazı değerleri fark ederek, ihtiyaç olarak hissettiği değerleri kazanarak bunları davranışa dönüştürebilmesidir. Bireylerin hayatları boyunca süre gelen değerleri kazanma ve kazandırma faaliyetleri değerler eğitimi süreci olarak tanımlanmaktadır (Akbaş,2008).

Değerler eğitimi ile öğrencilerin öz güveni artarak, olumlu düşünceleri ve kişisel sorumluluklarının da farkında olarak yerine getirebilmek için daha fazla çaba sarf ederler. Böylece öğrenciler etik düşünceleri ve sosyal sorumluluklarının daha fazla bilincinde olarak pratiklik kazanmış olurlar. Değerler eğitimi aslında sadece kısıtlı bir toplum içerisinde geçerli olmayan küreselleşme ile birlikte daha geniş açıyla ele alınır. Çünkü toplumlar için kendi kabul ettiği değerleri ile birlikte bütün dünyanın kabul ettiği evrensel değerleri de eğitim içerisinde bulunmalıdır. Bu sayede çocuklarda aileden başlayarak okulöncesi dönem eğitimleri ile çocuklara aktarılmaya çalışılmıştır. Değerler eğitimi ile çocukların içlerinde var olan iyi yönlerinin ortaya çıkabilmesi ve kişiliğinin gelişebilmesi için doğru yönlendirilmesi gerekmektedir.

Öğrencileri yalnızca değerler ile ilgili bilgilendirmek yerine değerleri tam anlamıyla öğrenebilmeleri için öncelikle yaşayarak içselleştirmeleri gerekmektedir. Günlük hayat içerisinde değerleri bilinçli kullanabilmek için bazı sosyal becerilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bunu gerçekleştirebilmek içinde özellikle okul öncesi dönemde öğretmenler geri dönütler verebilmeli, çocukların hayal gücünü geliştirerek hayal edebilmesini, rahatlamasını, odaklanabilmesini, kişisel gelişim aktiviteleri ile sosyal beceriler gelişebilir. Öğrencilere yaşayan değerler eğitimi programında ve sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında etrafındaki değerleri ve dünyayı düşünebilmeyi sağlayabilecekleri aktiviteler hazırlanır. Öğrencilerin aktiviteleri uygulama esnasında sosyal, kişisel ve duygusal becerileri ile beraber işbirlikçi ve barışçıl sosyal becerileri de gelişebilir.

2.1.3.Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi:

Okul öncesi dönem, çocukların kişiliğinin oluşmaya başladığı bununla beraber sosyal, bilişsel, duygusal ve dil bakımından gelişmelerinde hızlı yaşandığı bir dönemdir. Çocuk bu dönemde anaokullarında sosyalleşmeyle beraber toplumsal değerlerini, tutumlarını ve kendisinden beklenen davranışları da kazanmaya başlar. Özsaygı, sevgi, saygı, sabır, dostluk, dürüstlük sorumluluk, işbirliği, özdenetim gibi sosyal bilgiler öğretim programları değerleri ile ilgili de temeller atılmaya başlanır. Eğer ki bu dönemde değerler sağlam temellendirilebilirse, çocuğun sağlıklı bir kişilik yapısının oluşmasına, hayatı boyunca başarılı ve mutlu bir yaşam sürebilmesine önemli oranda katkı sağlar. Çocukların kazandığı değerlerin gelecekteki dönemlerde de aktarıldığında sağlam temeller oluşturabilmesi için okul öncesinde değerler eğitiminin düzenli verilmesi gerekmektedir (Çetingöz, 2015).

Erken çocukluk dönemi değerlere ilişkin bilgilerin temellerinin atıldığı ilk dönemdir. Değerler, farklı kaynaklardan beslenerek gelişirken özellikle de küçük çocuklara iyi davranışlar ile ilgili deneyimlerin çeşitlenmesini de sağlar. Erken çocukluk döneminde verilen okul öncesi eğitimin amaçlarından biri de çocukların başkaları ile uyumlu çalışabilmesi, başkalarını sevme, duygularını uygun yollarla ifade edebilme, arkadaşları ile uyumlu etkinlikler yapabilme, nazik olma gibi olumlu davranışları kazandırmaktadır (Ogelman ve Sarıkaya, 2015).

Okulöncesi dönemde etkinlikler ile değerler öğretiminin sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında kazandırılan değerler ise, adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, saygı, sevgi sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik gibi değerler çocuklara yaşayarak yani deneyimleyerek sosyal hayatın bir parçası haline gelmektedir.

2.1.4.Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler Eğitimi

Çocukların okulla ilgili olarak ilk deneyimlemelerini yaşayabilecekleri eğitim kurumu okulöncesidir. Okulöncesi eğitim kurumlarının önemli işlevlerinden birisi de aileden sonraki süreçte çocukların sağlıklı kişilik geliştirebilmelerine, doğru yönde sosyalleşebilmeleri ve hem evrensel olarak hem de kültürel değerleri özümsemelerine olanak sağlamaktadır (Çetingöz, 2015).

İyi yetişmiş, erdemli ve üstün karakterli bireylerin var olması toplumların geleceğini oluşturur. Okulöncesi eğitim sürecinde çocukların değerler eğitimi kapsamında ahlaki ve insani değerlerin pekiştirilerek, modellenmesi çocukların ileriki süreçte de gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu süreçte alınan değerler eğitimi ile çocuklar gelecek yıllarda hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi ile sürecin pekişmesine öğrenme alanlarının genişlemesine katkı sağlamaktadır. Okul öncesi eğitim sürecinde bütüncül bir yaklaşım tarzıyla planlanmış olan etkinlikler değerlerin gelişimine ve okullarda uygulanan birçok etkinliğin içerisinde değerleri bulabilmek mümkündür. İleriki süreçte sosyal bilgiler öğretim programları kapsamında kazandırılması gereken değerler öğretmenlerin işbirlikçi çalışmaları sonucunda Türkçe drama, oyunlar, fen ve matematik gibi birçok derste de etkinlikler ile somut deneyimlerin kazandırılmasına olanak sağlar.

Sosyal bilgiler öğretim programlarında yer alan değer analizleri yapıldığında da amaç burada sağlam karakterli ve iyi bir kişiliğe sahip bireyleri yetiştirmek olmuştur. Çocuk okulöncesi eğitiminden başlayarak yardımseverlik, adalet, sevgi, saygı, yardımseverlik gibi programda

yer alan 18 değeri çeşitli etkinliklerle hayatın bir parçası olduğunu benimsemelidir. Çocuklar değerleri örtük olarak hissetmemeli onlara çeşitli fırsatlar tanınarak öğrenciler için aktif öğrenme ortamları sağlanmalıdır. Öğretmenlerin değerlere yönelik çalışmalar yapması bilgilerin artmasına ve becerilerin gelişebilmesinde önem taşır. Süreç içerisinde öğrencilere model olarak değerlerin kazandırılabilmesi noktasında öncülük edilmesi gerekmektedir (MEB, 2018).

2.2.İlgili Araştırmalar

Çalışmamızın bu bölümünde değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar yer almaktadır.

Balcı ve Yelken (2013) İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı kapsamında öğretmenlerin değer kavramına yükledikleri anlamları çalışmışlardır. Araştırmada 24 ilköğretim okulundan 152 sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenine hem kapalı uçlu hem de açık uçlu soruların yer aldığı bir anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin değer eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri şu şekilde sınıflandırılmıştır, değerlerin kazanım güçlüğü, değer eğitimi için kullanılan yöntem ve tekniklerin etkili olması, değer eğitimine hangi derslerde değinildiği ve ilişki kurulan ara disiplinler araştırılmıştır. Bunun yanı sıra araştırmaya katılan öğretmenlerin karşılaşın sorunları giderebilmesi için yaptıkları önerilerde incelenmiştir.

Balcı (2008) sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin hangi değerleri kazandıkları, kazanılan değerlere ilişkin algıları, bu değerlerin davranışlarını nasıl etkilediğini ve değerler eğitimi sürecinde öğrenci açısından nasıl değerlendirildiğine yönelik çalışmıştır. Araştırma 16 tane ilköğretim 6.sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Çalışma hem nicel boyutu ile tutum ölçeği kullanılıp, nitel boyutu ile de eylem araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, değerler eğitimi etkinlikleri ile ilgili dokümanlar, değer ölçeği, gözlem ve görüşme formu ile elde edilmiştir. Elde edilen sonuç ise, sosyal bilgiler öğretiminde değerler eğitimi çalışmalarını ile dersler daha etkili geçtiği, öğrencilerin zevk alarak kişilik gelişimlerine katkı sağladığı, diğer insanların da değerleri öğretmenin gereğine vurgu yapılmıştır.

Baysal (2013) bu çalışma ile ortaokul sosyal bilgiler derslerinde uygulamalı olarak değerler eğitimi öğretmenler değerlendirilmiştir. Araştırmada genel tarama modeli ile ortaokul sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulamaları ve bu uygulamalarla sosyal bilgiler öğretmenlerinin kişisel olarak değişkenleri ile ilişkisi betimlenerek karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma örnekleme yöntemi ile 94 sosyal bilgiler öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin, sosyal bilgiler dersi değerler eğitimi uygulamalarında en fazla dürüstlük değerini kazandırabilmeye yönelik etkinlikler düzenlerken, görsel eserleri estetik eleştirme uygulamaya yönelik de en az kullanılan değerler olduğu görülmüştür.

Aran ve Demirel (2013) yaptığı çalışmada dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde değerler eğitimi ile ilgili yapılan uygulamalara yönelik görüşlerini belirlemişlerdir. Araştırmada ilköğretim okullarında görev yapan 102 sınıf öğretmenin görüşü alınmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu dur. Elde edilen verilere göre de öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu sosyal bilgiler dersinde sorumluluk sahibi olma değerine yönelik etkinliklere, telkin, model olma ve değer aydınlatması gibi değer kazandırabilen yaklaşımlara, işbirliğine dayalı öğrenme tekniği ve yaratıcı drama ile değer eğitimine katkıda bulunduğu gözlenmiştir.

Öğretici (2011) araştırma ilköğretim 6.sınıf öğrencilerine sosyal bilgiler derslerinde uygulanan sorumluluk ve duyarlılık değerlerine yönelik etkinliklerden yola çıkarak, değerler eğitiminde etkinliklere dayalı uygulamaların etkili olduğunu görmek için planlanmıştır. Araştırmada 6.sınıf ilköğretim öğrencilerinden 21 i ile sosyal bilgiler derslerinde araştırma yapılmıştır. Araştırma süresi boyunca araştırmacı öğretmen konumunda araştırma alanında bulunarak araştırmayı sürdürmüştür. Araştırma sonunda duyarlılık ve sorumluluk değerlerine ilişkin uygulanan sınıf içi etkinliklerde bu değerlere yönelik farkındalığı arttırmıştır.

Kantar (2014) okullarda değerler eğitiminin öğrencilere kazandırılabilmesi için kullanılan materyallerden birisi de okuma kitapları olduğu için kitap okumanın önemine inanan öğretmenler ve yetiştirdiği öğrenciler hem her türlü bilgiye sahip olabilecek hem de değerleri kazanacağını farkındadır. 100 Temel Eser ile değerler eğitimi öğrencilere kazandırılabilir. Fakat 100 Teme Eser içerisinde seçilen kitaplarda değerlere ne düzeyde yer verdiği ve değerler eğitiminde nasıl kullanılacağı üzerinde de durulmuştur.

III. YÖNTEM

Anaokullarında uygulanan etkinlik temelli değer öğretimi uygulamalarının Sosyal Bilgiler öğretim programı kapsamında değerlendirilebilmesi amacıyla yapılan çalışmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama yöntemi ve toplanan verilerin değerlendirilebilmesinde kullanılan yöntemler aşağıda açıklanmıştır.

1.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, anaokullarında uygulanan etkinlik temelli değer öğretimi uygulamalarının Sosyal Bilgiler öğretim programı kapsamında değerlendirilmesine ilişkin bilgi toplamak üzere nitel araştırma yöntemlerinden olan kültür analizi yöntemi ve görüşme tekniği kullanılmıştır.

Kültür analizi, yapılan çalışmalarda amaç belirli bir grubun kültürünü tanımlama ve yorumlamadır. Kültür analizi bireysel algı ve davranışların olduğu kadar toplumsal davranış, yapı, değerler ve normlar gibi kültürel öğelerin analizi üzerine yoğunlaşmaktadır (Şimşek ve Yıldırım,2018). Görüşme modeli, ilk bakışta kolay bir veri toplama yöntemi gibi görünse de sadece konuşma ve dinleme odaklı olmayan görüşme beceri ve duyarlılık, bireysel arası anlayış, öngörü, zihinsel uyanıklık ve disiplin gibi pek çok boyutu da içine alır (Şimşek ve Yıldırım,2018).

Bu yolla hazırlanan görüşme formu anaokulu öğretmenleri ile paylaşarak etkinlikler ile kazanılan değerler üzerinde çalışılmıştır.

1.2.Çalışma Grubu

Yapılan bu araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Nevşehir ilinde bulunan Milli Eğitim Müdürlükleri'ne bağlı Özel Nevşehir Bahçeşehir Koleji Anaokulu

öğretmenlerinden 5 bayan öğretmen ve Lale Anaokulu öğretmenlerinden 4 bayan öğretmen ile gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, araştırmacı tarafından geliştirilen “Anaokullarında Uygulanan Etkinlik Temelli Değer Öğretimi Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kapsamında İncelenmesi” ne yönelik görüşme formu kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu uygulanmadan önce her bir görüşmeci ile bireysel görüşülmüş araştırmaya katılmak için gönüllü olup olmadıkları sorulmuştur. Yapılan çalışmanın güvenilirliğini ve geçerliğini sağlayabilmek için görüşmecilerin tamamı gönüllü öğretmenlerden seçilmiştir. Görüşmeye katılmak isteyen öğretmenlere görüşme formu hakkında bilgilendirmeler yapılmış kendilerini rahat hissedebilecekleri ortamlar seçilmiştir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE SONUÇ

Anaokullarında uygulanan etkinlik temelli değer öğretimi uygulamalarının sosyal bilgiler dersi öğretim programı kapsamında incelenmesine yönelik yapılan çalışmalarda elde edilen bulgular;

4.1. Anaokullarında Öğrenciler ile Uygulanan Etkinliklerde Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Değerlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Bu başlık altında belirlenen anaokulu öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde elde edilen verilerin sonucunda inceleme yapmak ve yorumlamak amaçlanmıştır.

Çalışma için kullanılan görüşme formu hazırlanırken öncelikle sosyal bilgiler öğretim programı incelenmiş programda yer alan değerler ile anaokullarında uygulanan etkinlikler arasındaki ilişkiler için gerekli veri toplaması planlanmıştır. Bu çalışma doğrultusunda elde edilen veriler incelendiğinde görüşmecilerden alınan yanıtlar ile anaokullarında yapılan etkinliklerin sorumluluk, paylaşma, sabır, mutluluk, dürüstlük, sevgi, saygı temelli etkinlikler olduğu görülmektedir. Anaokullarında uygulanan bu etkinliklerin sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında yer alan değerler eğitimi ile doğrudan ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 1

Anaokullarında Öğrenciler ile Uygulanan Etkinliklerde Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Değerlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Değerler	Öğretmenler
Sevgi	5
Saygı	5
Barış	1
Dayanışma	4
Dürüstlük	2
Vatanseverlik	1
Yardımseverlik	3
Adalet	1
Sorumluluk	3
Dayanışma	2
Duyarlılık	1

Yapılan araştırma sonucunda öğretmen görüşleri incelendiğinde Ö1 ile yapılan görüşmede “Anaokulunda öğrenim gören çocuklara değerler eğitimi uygulamalar ile çocuklara kazandırılmaktadır. Bu kapsamda sanatsal etkinliklerle, oyun ve drama tarzında da çalışmalar planlanarak çocukların hayatlarında kalıcı olması amaçlanmaktadır” dedi.

Ö2 ile yapılan görüşmede “Sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında değerler eğitimi ile anaokullarında işlenen değerler eğitimi birbirine paralel konuları ve etkinlikleri içermektedir” diye ifade etti.

Ö5 ile yapılan görüşmede anaokullarında uygulanan etkinlikler kapsamında adalet değeri ile ilgili etkinliklere yeterli düzeyde yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ö5 “Bu kavram okulöncesi çağındaki çocuk için öğrenilmesi biraz zor bir kavram olduğundan adalet değeri ile ilgili yalnızca kendi haklarını tanıması ile ilgili etkinlikler düzenliyoruz” dedi.

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde, anaokullarında uygulanan etkinlik temelli değer öğretimleri ile sosyal bilgiler öğretim programı birbirine eş değerdir.

4.2. Anaokullarında Seçilen Örnek Etkinliklerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Değerleri İle İlişkisi

Anaokulu öğretmenlerinin çocuklar ile uyguladığı etkinlikler kapsamında sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler ile ilişkisi incelenmiştir.

Tablo 2

Anaokullarında Seçilen Örnek Etkinliklerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Değerlerine İlişkin Bulgular

Değerler	Etkinlikler	Öğretmen Görüşleri
Sevgi - Saygı	Canlıları Sevme	4
	Yaşlıları Sevme ve Saygı Duyma	2
	Afiş Pano Çalışması	1
	Arkadaşlarını Sevme	1
	Sevdim Seni Drama Etkinliği	1
Dostluk	Türkçe Dil Etkinlikleri	4
	Arkadaşlık Ağacı	3
	Görsel Sanat Etkinlikleri	2
Vatanseverlik	İstiklal Marşı Okuma	1
	Dünya Vatandaşlığı	3
	Vatan Sevgisi Konulu Hikaye Okuma	2
	Atatürk Sevgisi	2
	Yaşadığımız Bölgeyi Tanıma	1

Yardıms severlik	Yardımlaşma ile ilgili Hikaye Dinleme	2
	Kırtasiye Malzemelerinin Paylaşımı	1
	Sokak Köpeklerine Yardım	2
	Hayvan Barınağı Yapımı	3
	Kuş Yemliğı	1
Adalet	Kime Kaç Tane Verdim	2
	Yaşama Hakkı Etkinlikleri	1
Sorumluluk	Sorumluluk Tablosu	4
	Bitki Sulama	3
	Yumurta ile Gelen Sorumluluk	2

Tabloda elde edilen veriler değerlendirildiğinde Ö1 ile yapılan görüşmede “Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan adalet değerine ilişkin herhangi bir etkinlik bu yaş grubuna uygulanmıyor” dedi.

Ö6 sosyal bilgiler öğretim programında yer alan adalet değeri ile ilgili uygulanan etkinlikleri şu şekilde ifade etti “Sınıf içerisinde her çocuğun eşit olduğunu, ayırım yapılmadığını onlara hissettirmeye çalışıyorum, uygulanan etkinlikleri de ona yönelik yapıyorum” dedi.

Ö7 ile yapılan görüşmede “Sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında yer alan sevgi-saygı değerlerini çocuklara kazandırabilmek için, Sevdim seni isimli, drama oyunu oynatıyorum” dedi.

Elde edilen veriler incelendiğinde anaokullarında uygulanan etkinliklerin genel olarak sosyal bilgiler öğretim programı doğrultusunda olduğu sonucuna varılmıştır.

4.3.Anaokullarında Uygulanan Etkinlik Temelli Değer Öğretimi Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Değerleri İle İlişkisi

Bu başlık altında anaokullarında uygulanan etkinliklerin değer öğretimi ile sosyal bilgiler öğretim programı değerler eğitimi ile var olan ilişkisi incelenmektedir. Anaokulu öğretmenleri ile yapılan görüşmede öncelikle sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler eğitiminden bahsedilmiş, bu alanda anaokullarında uygulanan etkinliklerin neler olduğu üzerinde görüşülmüştür. Anaokullarında uygulanan etkinlikler ile sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında yer alan değerlerin birbiri ile eşdeğer olması ile ilgili sonuca varılmıştır.

Tablo 3

Anaokullarında Uygulanan Etkinlik Temelli Değer Öğretimi Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Değerleri İle İlişisine Ait Bulgular

Değerler	Etkinlikler	Öğretmen Görüşleri
Sevgi - Saygı	Canlıları Sevme	4
	Yaşlıları Sevme ve Saygı Duyma	2
	Afiş Pano Çalışması	1
	Arkadaşlarını Sevme	1
	Sevdim Seni Drama Etkinliği	1
Dostluk	Türkçe Dil Etkinlikleri	4
	Arkadaşlık Ağacı	3
	Görsel Sanat Etkinlikleri	2
Vatanseverlik	İstiklal Marşı Okuma	1
	Dünya Vatandaşlığı	3
	Vatan Sevgisi Konulu Hikaye Okuma	2
	Atatürk Sevgisi	2
	Yaşadığımız Bölgeyi Tanıma	1
Yardımseverlik	Yardımlaşma ile ilgili Hikaye Dinleme	2
	Kırtasiye Malzemelerinin Paylaşımı	1
	Sokak Köpeklerine Yardım	2
	Hayvan Barınağı Yapımı	3
	Kuş Yemliği	1
Adalet	Kime Kaç Tane Verdim	2
	Yaşama Hakkı Etkinlikleri	1
Sorumluluk	Sorumluluk Tablosu	4
	Bitki Sulama	3
	Yumurta ile Gelen Sorumluluk	2
Duyarlılık	---	0
	---	0

Tabloda elde edilen veriler incelendiğinde Ö9 ile yapılan görüşmede “Anaokulunda uyguladığımız arkadaşlık ağacı etkinliğinde herkes en sevdiği arkadaşının resmini çizer ve ağaca bir yaprak olarak takılır, ağaç tamamlandığında sergilenir. Bu etkinlik sosyal bilgiler öğretim programında yer alan sevgi değeri ile ilişkilidir” dedi.

Ö3 ise, ”Anaokulu öğrencileri ile özel eşyalarına zarar gelmesini engellemek, okulda ya da evde unutmadan sorumluluğunun farkında olması için özel eşyalarını koruma etkinliği

uyguluyoruz. Uygulanan bu etkinlik sosyal bilgiler öğretim programında yer alan sorumluluk değeri ile ilişkilidir” dedi.

Ö1 ve Ö2 ile yapılan görüşmelerde anaokulunda uygulanan etkinliklerin sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında yer alan estetik ve duyarlılık değerleri ile çok uygun olmadığı, yaş grubu gereğince yeterli düzeyde algının şuada oluşmayacağıın genel olarak üzerinde durdular.

4.4. Anaokullarında Uygulanan Etkinlik Temelli Değer Öğretimi Uygulamaları ile Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Değerlerinin Günlük Hayata Etkisine Ait Bulgular

Bu başlık altında anaokullarında uygulanan etkinliklerin sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler ile ilişkisinin günlük hayata etkilerine ait bulgular incelenmektedir.

Ö7 ile yapılan görüşmede “Sevgi-saygı değeri ile ilişkili olarak yapılan etkinlik sonucunda öğrenciler sevgi ve saygının önemini, çevremizdeki insanlara karşı olan tutumumuza dikkat etmemizi öğrenerek günlük hayatlarında yaşanan etkiyi hem aileler hem de bizler gözlemleyebiliyoruz” dedi.

Ö6 ise, “Sorumluluk değerine yönelik olarak uygulanan etkinliklerde öğrenciler bu süreci günlük hayatlarına entegre ederek her gün sorumlulukları ile ilgili işler yaptıkları için farkındalıkları gelişmiştir. Aynı sorumlulukları ya da benzerlerini evde aileleri ile de yaparak sorumluluklarının tam olarak farkına vardıklarını gözlemledim” diye ifade etti.

Ö5 ile yapılan görüşmede “Adalet değeri ile ilgili kavramların anaokulu öğrencilerinde tam olarak gelişmediği ama bu kavram çerçevesinde öğrencilerin kendi haklarını tanımaya yönelik etkinlikler yapıldığını belirtti. Bu süreçte kendi haklarını tanıyan öğrenciler günlük hayat içerisinde de özgüven duygusunun geliştiği sonucuna varılmıştır” dedi.

Ö2 ile yapılan görüşmede “Yardımseverlik değeri ile ilgili uygulanan etkinliklerin sokak hayvanlarını besleme, yardım kampanyaları düzenleme tarzında olması, bu yaş grubundaki öğrencilerin günlük hayat içerisinde de yardıma ihtiyacı olan bireylere yardım etmesini sağlamıştır” diye belirtti.

BÖLÜM V

SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1. Sonuç

Bu bölümde, Anaokullarında uygulanan etkinlik temelli değer öğretimi uygulamalarının sosyal bilgiler dersi kapsamında değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma kapsamında toplam 9 anaokulu öğretmeni ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme tekniği ile çalışmaya katılacak öğretmenlerle ön görüşmeler yapılmış, çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği açısından katılımcıların gönüllü olmasına özen gösterilmiştir.

Elde edilen bulgulardan hareketle öncelikle sosyal bilgiler öğretim programı içeriğinde yer alan değerler tek tek incelenmiştir. Anaokullarında uygulanan etkinlikler genel olarak taranmış görüşme soruları hazırlanırken bu etkinlikler ve sosyal bilgiler öğretim programı değerleri ile ilişkisi incelenmiştir.

Araştırma sonucunda anaokulu öğretmenleri ile görüşmeler yapılarak elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Buna göre; Ö1 ile yapılan görüşmede sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında yer alan adalet değeri yalnızca bir anaokulu öğretmeni aracılığıyla etkinlikler uygulanmıştır. Anaokulu düzeyindeki çocuk için öğrenilmesi biraz zor olan adalet kavramı biraz daha somutlaştırılarak çocukların kendi hakları üzerinden etkinlikler yapılmıştır. Bu sayede çocukların kendi haklarını öğrenmesi günlük hayatlarında da özgüvenli bireyler olmasına zemin hazırlamıştır. Diğer anaokulu öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde adalet değerini konu alan herhangi bir etkinlik planlanmamıştır.

Öğretmenler ile yapılan görüşmede bütün öğretmenlerin ortak görüşü anaokullarında değer öğretimi uygulamaları kapsamında yapılan etkinliklerin içeriğinin paylaşma, hoşgörü, sevgi, saygı, sorumluluk, yardımseverlik olduğu sonucuna varılmıştır.

Sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında yer alan duyarlılık ve estetik değerleri anaokulu öğrencilerinin yaş grubuna çok fazla uymadığı, genel olarak soyut kavramlar olduğu için bu değerler ile ilgili etkinlikler uygulanmamaktadır.

Ö5 ile yapılan görüşmede sosyal bilgiler öğretim programı değerler öğretimi kapsamında uygulanan sorumluluk konulu etkinliklerin yoğun olması öğrencilerin bu değerde olan algısını da geliştirmiştir. Hem aile hem okul ayağını oluşturan bu etkinlikler öğrencilerin gündelik hayatını da olumlu düzeyde etkilemiştir. Öğretmenle yapılan görüşmede özellikle okul-aile işbirliği içerisinde çocuklarda sorumluluk değerini geliştirmek için sorumluluk afişleri, sanat etkinlikleri, deneyler, eğitici videolar ve resimli hikaye kitapları gibi çeşitli araçlar kullanılarak değerler eğitimi tam anlamıyla gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu esnada öğrencilerin ailelerinden gelen olumlu dönütlerde uygulanan etkinlikler sonucunda sorumluluk değerinin öğrencilere etkili bir şekilde kazandırıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ö6 ile yapılan görüşmede sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında vatanseverlik değerine yönelik uygulamalı etkinliklerde kapsamlı bir şekilde işlenmiştir. Belirli gün ve haftaların neler olduğu öncelikle öğrencilere anlayabilecekleri düzeyde anlatılmış, soyut olan 29 Ekim, 18 Mart gibi kavramlar somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Öğrencilere bu konular somutlaştırılarak uygulanan etkinlikler ile çizgi film tarzında çeşitli videolar izletilerek vatanseverlik değerinin kalıcılığı sağlanmıştır. Öğrencilerin vatan sevgisini izledikleri videodan, uyguladıkları etkinliklerden öğrendiği sonucuna varılmıştır.

Anaokullarında uygulanan etkinliklerin genel olarak sosyal bilgiler öğretim programı ile eşdeğer olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler incelendiğinde anaokulunda etkinlik temelli uygulamaların genel geçer olduğu değerler eğitimi sorumluluk, sevgi, saygı, yardımseverlik sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerlerin etkinlikleri daha fazla kapsadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anaokulunda uygulanan etkinlikler ile öğrenciler hem okul ortamında hem de günlük hayatlarında değerler eğitimini benimsemişlerdir. Yapılan çalışma esnasında anaokulu öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde ve ailelerin öğretmenlere aktarımlarına göre öğrenciler aldıkları değerler eğitimini hayatlarına entegre edebilmişlerdir. Bu yaş grubunda özellikle soyut olan kavramlar somutlaştırılarak çeşitli etkinlikler ile öğrencilere kazandırdığı için öğrenme ve hayata aktarımda daha kolay olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.Tartışma

Bu bölümde araştırma bulguları sonucunda elde edilen sonuçlar tartışılmaktadır. Yapılan bu araştırmanın sonuçları ile birlikte daha önce yapılan benzer araştırmaların sonuçlarının tutarlığı ya da uyuşmazlığı incelenecektir.

Bu çalışmada gönüllü olan her öğretmen ile bireysel görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde anaokullarında uygulanan etkinlik temelli değer öğretimi ile sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler birbiri ile ilişki içerisinde. Uygulanan etkinlikler değer öğretimi ile bütünleşmiştir. Yüksel (2021) 'in yaptığı çalışmada anaokulu öğrencilerinin Erken Dil Geliştirme Sistemi materyalleri etkinliklerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi araştırmanın anaokullarında etkinlik temelli olması yönüyle örtüştüğü görülmektedir.

Ayrıca çalışmada yer alan etkinlik temelli öğrenmenin sağlanması, sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler ile ötüştüğü sonuna ulaşılmıştır. Uygulanan etkinliklerin anaokulu öğrencilerinin yaş düzeylerine uygun olarak oyun gibi görmesi ve bu değerleri hayatları ile bütünleştirebilmesi daha kolay olmuştur. Tuğrul (2014) in yaptığı çalışmada öğretmenlerin öğrencilere oyun olarak uygulattığı etkinlikler öğrenci ve öğretmen gözünden farklı algılanmaktadır. Öğrenciler uygulanan etkinlikleri oyun olarak nitelendiriyor öğrenmeyi kolaylaştırıyor. İki araştırma benzer yaş gruplarında yapıldığı ve benzer sonuçlar verdiği için birbiriyle uyuşmaktadır.

Diğer yandan Gözalan (2014)'in yaptığı çalışma incelendiğinde anaokullarında uygulanan etkinliklerin oyun temelli öğrenme ile gerçekleşmesi bu sayede öğrencilerin kelime bilgisi düzeylerinde etkili olmuştur. Yapılan çalışmalar anaokulu düzeyinde olan öğrencilerin uygulanan etkinlikleri oyunlaştırarak öğretimi kolaylaştırmasını amaçladığı için bu yönüyle benzerlik göstermektedir. Çalışmalardan birinde kelime bilgi düzeylerine katkı sağlanırken

diğer çalışmada sosyal bilgiler ğretim programı kapsamında değerler öğretimine yönelik etkinlikler yapılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekteşme derecesinin değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), (s.9-24).
- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde "yardımseverlik" değerinin etkinlik temelli öğretilimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aran Ö.& Demirel Ö.(2013) *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* (12 /46) (s.151-168)
- Aydın, M. Z. & Gürler, A. Ş. (2014). *Okulda değerler eğitimi* (4. baskı). Ankara: Nobel.
- Balcı, F.A. & Yelken, Y.T. (2016) İlköğretim sosyal bilgiler programında yer alan değerler ve değer eğitimi uygulamaları konusunda öğretmen görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 167-192.
- Baysal N. (2013) *Ortaokul sosyal bilgiler derslerinde değerler eğitimi uygulamalarının öğretmenler yönüyle değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Balcı N. (2018) *İlköğretim 6.sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Eğitiminin etkililiği*, (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bulut S. (2012), *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 1/3 (s.216-238)
- Çetingöz D. (2015). Okulöncesi dönemde değerler eğitiminin yeri ve önemi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Gözalan, E. (2014) Oyun temelli dikkat eğitim programının 5-6 yaş çocukların kelime bilgi düzeylerine etkisinin incelenmesi, *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16, (s:115-121)
- Hökelekli, H. (2011). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi* (1. Baskı). İstanbul, Timaş Yayınları
- Kadan G.& Aral N.(2013) Okul öncesi Eğitim Programının Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi, *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*,(s.113-131)
- Kantar Ş.(2014), *İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde 100 Temel Eser Yoluyla Değerler Eğitimi*, (Yüksek Lisans Tezi) <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kan Ç.(2010) Sosyal Bilgiler Dersi ve Değerler Eğitimi, *Milli Eğitim Dergisi*, (s.138-145)
- Keskin Y.(2010), Sosyal Bilgiler Derslerinde Değerler Eğitiminin Yeri ve Önemi, *Eğitime Bakış Dergisi*,(s.68)
- Kotluk N. & Kocakaya S.(2018) Türkiye İçin Alternatif Bir Anlayış: Kültürel Değerlere Duyarlı Eğitim, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (s.749-789)
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). <http://mufredat.meb.gov.tr/>
- Ogelman H.& Sarıkaya H.(2015) Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri,*Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, (s.81-100)
- Öğretici B.(2011), *İlköğretim 6.sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Değerler Eğitime Yönelik Uygulamaların Etkililiğinin Araştırılması*, (Yüksek Lisans Tezi) <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- SÖNMEZ V. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretilimi ve Öğretmen Kılavuzu*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Tuğrul. B. (2014) Anaokuluna Devam Eden Altı Yaşındaki Çocuklar İle Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyun Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15/1,(s. 97-116)
- Türk Dil Kurumu (2019). Türkçe sözlük. <http://sozluk.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ulusoy, K. & Dilmaç, B. (2018). *Değerler eğitimi*. Ankara, Pegem Yayınları
- Yaman, E. (2012). *Değerler eğitimi* (2. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yüksel,H.(2021). *Anaokulu Öğrencilerinin Yabancı dil öğrenimini desteklemeye yönelik tasarlanan öğretim materyallerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*, (Yüksek Lisans tezi) <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.